

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Александър Маринов

Член на научно жури в конкурс

за придобиване на образователната и научна степен ”доктор”,
определено със заповед на Ректора № 726/11.04.2023 г.

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки,

Професионално направление: 3.3. Политически науки

Философски факултет,

Катедра „Философски и политически науки”,

Благоевградски Университет „Св. Неофит Рилски”

Дисертационен труд на тема

„Трансформации на геополитическия вектор на китайската политика на Балканите през ХХІ век“

Дисертант: **Стилиян Стилиянов Раковски**

Научен ръководител: **проф. Борис Манов**

1. Общи данни по процедурата

Дисертационният труд „Трансформации на геополитическия вектор на китайската политика на Балканите през ХХІ век“ е обсъден и предложен за публична защита на заседание на съвета на катедра „Философски и политически науки”.

Представен е проект за дисертационен труд с обем 190 стандартни страници, разделен на увод, 4 глави, заключение, приложения (таблици и графики), библиографска справка и списък на съкращенията. Научният апарат съдържа 185 източника, в т.ч. 99 източника на латиница. Източниците са разнообразни и актуални,

библиографията е пълноценно приложена. Значимо място в цитираната научна литература заемат публикации на релевантни за темата български автори.

Дисертационният труд в представения вид покрива формалните и съдържателните изисквания на действащите нормативни документи - ЗРАСРБ, както и Правилника за неговото прилагане и документите на Благоевградския университет.

2. Оценка на дисертационния труд

Цялостната оценка на предлагания дисертационен труд води до извода за задълбочен научен интерес, развита методологическа култура и всестранна подготовка на дисертанта в дадената специфична научна област.

Темата несъмнено е дисертабилна, тъй като е открита и съдържа множество предизвикателства. Актуалността на проблематиката е особено ясно открояна, тъй като по-доброто емпирично познаване и теоретично осмисляне на съвременните геополитически процеси, в частност – политиката на една от великите сили на Балканите могат да очертаят насоки за оптимизиране на българското държавно управление. Особено актуално е третирането на проблематиката на трансформацията на китайската политика на Балканите в контекста на днешните тектонични размествания в световния ред.

Дисертантът много добре познава и осмисля концептуално проблемите на историята, основните принципи и съвременните промени на вътрешната и външната политика на Китай и ги интерпретира в контекста на еволюцията на преосмислянето на китайските национални интереси след началото на настоящия век. Според мен, трудът съдържа оригинален научен принос и създава полезни перспективи за по-нататъшното развитие на изследванията в даденото направление.

Разработката преследва изпълнението на *основна цел*, дефинирана от докторанта така: „да се анализират мотивите на китайската външна политика, насочващи я към установяването на интензивни политически, икономически и културни отношения с държавите от региона”. За реализация на целта е разработена система от пет конкретни изследователски задачи. Предложена е *работна хипотеза*, че „Балканите представляват и ще представляват устойчив интерес за китайските геополитически (политически, икономически и културни) цели през XXI в., като в резултат на протичащите глобални и регионални процеси и противоборството с другите влиятелни на световната сцена играчи, се осъществяват и ще продължат да се осъществяват

трансформации в намеренията и действията на Пекин в региона, без да той да отпада от неговата дълготрайна геополитическа стратегия“. Дефинирани са използваните методи; компетентно са използвани широк кръг първични и вторични източници на факти и данни.

Коректно е обоснована новостта и приложимостта на научните резултати, а като цяло съществено достойнство на дисертацията е нейната практико-приложна ориентация.

В логично обвързани части са представени сравнително кратко, но пълноценно: геополитическа трактовка на отличителните черти, определящи за разположените в региона държави и съответните външни фактори, които му оказват влияние; процесите и субектите по формирането на китайските политики и принципи на взаимодействие с други държави и наднационални субекти; промените в мястото на КНР в света и концепциите за създаването на нов глобален образ на страната. Особен интерес представлява четвъртата глава на дисертацията, в която е разгледано подробно икономическото измерение на присъствието на КНР на Балканите и на тази база се разкрива трансформацията на Китай като геополитическия фактор в региона. Специално внимание е отделено на Форматът 16+1, който изразява китайския експериментален и иновативен подход към регионалното сътрудничество, споделящ общи черти с други платформи за многостранно сътрудничество, които Китай прилага в различни региони. Накрая, предложени са задълбочени и полезни изводи и заключения относно последните (негативни) развития по отношение на Платформата за сътрудничество, в частност, че геополитиката на КНР към балканския регион няма да промени прокарания през XXI в. вектор. Уточнява се, че към настоящата момент неговите политически измерения изглеждат по-трудно изпълними, особено с оглед на нарасналото противодействие от страна на Европейски съюз и САЩ, но икономическите аспекти ще продължат да са на фокус. Авторът добре е аргументирал вижданията си какво трябва да се промени, за да намери ЕС по-приемлив баланс между интересите на САЩ и Китай на терена на Балканите. Както посочва дисертантът, „ЕС трябва да потърси начин за намаляване на дефицитите си по отношение на тромата и бавна администрация в Брюксел, спецификата на вземането на решения по въпроси касаещи външната политика и сигурността и кохезията между отделните държави членки, ако иска да остане един от центровете в оформил се нов многополюсен свят.“

Общото впечатление от структурата на дисертационния труд на Стилиян Раковски очертава изградена теоретико-методологическа култура, самостоятелно

изследователско мислене и уверена работа над текста. Сполучливо - методологически коректно, но и творчески - са приложени пространни исторически извори и теоретични постановки на утвърдени автори.

Авторефератът е разработен съгласно нормативните изисквания и съдържа основните проблеми и пътищата за тяхното решаване, посочени в дисертационния труд. Той дава необходимата представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите резултати от докторанта. Самооценката на приносите е адекватна.

Бих конкретизирал оценките си за **достоинствата на дисертацията** в следните четири пункта.

Първо, изборът на темата. Темата несъмнено е дисертабилна, тъй като е открита и съдържа множество предизвикателства, а от друга страна е сравнително слабо разработена у нас. Актуалността на проблематиката е особено ясно открояна, тъй като глобалната и регионалната турбулентност поставят в нова светлина редица привичните оценки и насоки на действие спрямо китайската политика на Балканите.

Второ, задълбоченото изследване на документите, формиращи насоките за развитие на отношенията между Китайската народна република и държавите от региона на ЦИЕ, част от които са и Балканите. На базата на възприетата изследователска стратегия Стилиян Раковски стига до поредица от добре аргументирани и практически значими изводи и препоръки.

Трето, изграждането на много добре концептуализиран теоретичен модел на анализ както на историческата и политическата логика на китайската политика, така и на специфичните обстоятелства, които обуславят нейната динамика.

Четвърто, приложният подход за емпиричен анализ на инициативата „Един пояс, един път“ - най-мощният проект за инфраструктурна свързаност в модерната история, който ще трансформира значително международната търговия и има за цел да потвърди мястото на Китай в света като глобална сила. Стилиян Раковски се е справил много добре с това предизвикателство, като стъпва главно на свой собствен, ценен прочит на събраните данни и факти. В това отношение, според мен, трудът има безспорен приносен характер и създава полезни перспективи за по-нататъшното развитие на изследванията в даденото направление.

3. Научни и приложни приноси

Научните приноси на дисертационния труд на Стилиян Раковски са в съответствие с предмета и хипотезите на изследването и са ориентирани главно към изследователското развитие и приложно-практичната страна на динамиката на държавността в хетерогенните европейски и особено балкански общества.

Приносите, според мен, могат да бъдат систематизирани в *три основни пункта*:

Първо. Обосноваването на тезата, че независимо от преплитащите се интереси и опитите за противодействие на ЕС и САЩ срещу навлизането на Пекин в региона, начертаният геополитически вектор на китайската външна политика има устойчив характер.

Второ. Очертаването на възможностите за потенциално преминаване към нови насоки за бъдещо развитие, което да бъде по-продуктивно и на негова база да се търси вече реализиране на заявената от КНР идея за взаимноизгодно сътрудничество, а не на игра с нулев резултат.

Трето. Системното изясняване на предпоставките за по-нататъшно изследване с оглед на вероятната перспектива за продължаващи взаимоотношения Китай-ЦИЕ и Китай-ЕС.

Посочените три пункта водят до извода, че дисертацията на Стилиян Раковски съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в политическите изследвания и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответните документи на Благоевградския университет „Неофит Рилски”.

4. Публикации

Стилиян Раковски посочва три публикации, които са пряко посветени на темата на дисертационния труд. Те показват задълбоченост и последователност при подготовката и извършването на научноизследователския процес от докторанта, научния му ръководител и обучаващото го звено.

5. Критични бележки и препоръки

Изтъкнатите по-горе положителни страни на дисертацията категорично доминират в общата ми оценка за нея. Имам конкретни въпроси и препоръки за по-нататъшните търсения, които бих изложил в личен разговор с дисертанта. Убеден съм,

че това ще спомогне за по-нататъшната еволюция на научните и практически търсения на Стилиян Раковски.

Бих отправил към дисертанта следния въпрос:

Как може да бъде обяснена различната резултатност на китайските икономически проекти в различните страни от Балканите?

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Като имам предвид: научно-теоретичната, изследователската и приложната значимост на темата и ясно откритите достойнства и приноси на работата,

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Стилиян Раковски образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление: 3.3. Политически науки.

01.05.2023 г.

Рецензент:

проф. д-р Александър Маринов

REVIEW

By: Prof. PhD Aleksandar Ivanov Marinov,
Sofia University „St. Kliment Ohridski”, Department of Public Administration,
member of scientific jury, appointed by the Rector, Order № 726/11.04.2023

Regarding: PhD procedure in Professional Field 3.3. Political Science

PhD Thesis

***Transformation of the geopolitical vector of China politics on the
Balkans in XXI century***

By: Stilian Rakovski

1. General outline of the procedure

The PhD thesis „**Transformation of the geopolitical vector of China politics on the Balkans in XXI century**”, supervised by prof. PhD Boris Manov, was discussed and promoted to public defense by the council of Philosophy and Political Science Department.

The dissertation consists of 190 standard pages (along with the list of abbreviations, bibliography, and appendices). Structurally, it includes an introduction, an exposition in four chapters, and conclusions (applications of the dissertation and proposals are included). The literature used is a total of 185 sources. The scientific sources are up to date, relevant, of wide conceptual variety and fully applied.

The PhD thesis is in line with the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA), and the regulations of Blagoevgrad University.

2. General outline of the PhD thesis' subject matter and methodology

The PhD thesis subject matter and purpose are definitely relevant, because better empirical description and theoretical explanation of contemporary geopolitical processes, including the activity of great forces on the Balkans can outline important ways to optimize Bulgarian policies. The topic is extremely interesting, considering the China policies transformation in the context of actual tectonic geopolitical shifts in global order.

The PhD thesis *research's aim*, defined by the author, is to explore driving forces of Chinese foreign policy and “to analyze the intensive building of political, economical and cultural ties with the Balkan countries”. This should result in outlining some options for understand the possible moving beyond the status-quo and developing potential win-win scenarios. In order of reaching the aim, several research tasks are formulated.

The *research hypothesis* arises from the theoretical approach to the geopolitical tendencies under investigation and corresponds to the research objectives of the study. It states that “the Balkans are and will continue to consist a stable target for China’s foreign policy and a consistent element of its geopolitical strategy”.

A comprehensive outline of the research methods is offered. The author applies a large list of information sources.

The summary of the PhD thesis is in line with the requirements and contains the main methodological points and research steps, thus giving a full picture of the scientific achievements of the author. The self-assessment of the dissertation contributions is precise and in some sense modest.

3. General evaluation of the PhD thesis

The general evaluation of the PhD thesis leads to a conclusion about the author's good capacity to solve complex research tasks. Using several well-known theoretical frameworks, Stilian Rakovski applies them in a specific context, showing understanding and creativity.

I would like to outline at least four clearly manifested strengths of the dissertation.

First, the research problem choice. The obvious relevance is defined by the premise that the actual global and regional geopolitical turbulence calls for deep rethinking of several well established views about Chinese foreign policy on Balkan and towards different states in the region.

Second, the profound analysis of several documents, casting light on the international relations dynamics in CEE and on the Balkans. Following her research logic, Stilian Rakovski reaches several convincing conclusions.

Third, the elaborating of a comprehensive, context sensitive conceptual framework. It combines different and sometimes even contradicting political and economic aspects of Chinese policies. This offers the possibility for better understanding of several key circumstances, influencing it .

Four, the empirical research on the initiative “One road, one belt” . The findings of the dissertation could significantly help policy-makers. In this way, the governance could be improved and the efficiency and effectiveness of Bulgarian foreign and economic policies will be positively affected. In this sense the PhD study brings valuable contributions and new perspectives.

4. Scientific and applied contributions

The scientific contributions of the PhD thesis lay entirely in the declared subject matter of the study and are clearly oriented toward the conceptual and pragmatic development of Bulgarian policies targeting Chinese geopolitical efforts.

Contributions could be structured in *three main dimensions*:

First. Elaboration and successful verification of an approach to intertwined processes of Chinese activity and EU and US efforts to counter it, leading to the conclusion that Chinese geopolitical vector would be sustainable.

Second. The development and application of a structural model that supports the positive scenarios for new developments of cooperative strategies in China-Balkans relations.

Third. The approach offers possibilities for the research implementation in larger context, especially having in mind the new geopolitical challenges after the war in Ukraine.

The three dimensions of author's contributions lead to the conclusion that the PhD thesis offers several scientific and applied results contributing to the development of the field of Political studies. Thus, the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA) are met.

5. Publications

Stilian Rakovski reports three scientific publications, closely related to the dissertation, proving the systematic nature of the research activities. The PhD text and the corresponding publications are with no doubt original authorship work of the candidate.

6. Critical remarks, questions and recommendations

My overall positive impression of the PhD thesis rises no doubts. I have some specific questions and recommendations, which could help the future scientific efforts of Stilian Rakovski and would gladly discuss with him.

Here I would like to ask the following question:

What are the reasons for the different effectiveness of Chinese economic projects in various Balkan countries?

7. CONCLUSION

The content and the contributions of the PhD thesis are entirely in line with the requirements of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA) and other corresponding regulations. The qualification of the candidate is solid and well proven. These results give me compelling reasons to propose to the honorable scientific jury **to vote unanimously for the awarding of the PhD degree in the professional field 3.3. Political Science to Stilian Rakovski.**

01.05.2023

Reviewer:

Prof. PhD Aleksandar Marinov